

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา สภาพปัญหาและวิถีการแก้ปัญหา ของครูและนักเรียนมีดังต่อไปนี้ คือ

1. ปัญหาส่นของครู

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา

ในการส่นของครู พบว่า มีปัจจัยหลายอย่างที่ก่อให้เกิดปัญหาในการส่น ปัจจัยแรก ได้แก่ การที่ครูมีภาระหนัก พบได้จากข้อมูลสภาพทั่วไปที่แสดงให้เห็นว่า ครูผู้ส่นชั้น เด็กเล็กโรงเรียนเมเ้าและโรงเรียนสะมะคุด ต้องรับผิดชอบชั้นเด็กเล็กควบคู่ไปกับการส่นชั้น คื่น ๆ ด้วย ดังนั้นครูผู้ส่นชั้นเด็กเล็กโรงเรียนเมเ้า ต้องรับผิดชอบส่นประจำชั้นเด็กเล็ก และส่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 เป็นรายวิชา ลักทั้งยังต้องรับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน สำหรับเด็กที่โรงเรียนและต้องรับผิดชอบดูแลนักเรียนที่พักบ้านพักเด็กของโรงเรียนด้วย ซึ่งภาระหนักของครูผู้ส่นชั้นเด็กเล็กโรงเรียนเมเ้าก็เช่นเดียวกับครูผู้ส่นชั้นเด็กเล็กโรงเรียน สะมะคุด ที่นอกจากจะต้องรับผิดชอบส่นชั้นเด็กเล็กควบคู่ไปกับการส่นชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แล้ว ยังทำหน้าที่บริหารงานโรงเรียนอีกด้วย

ตัวอย่างเช่น ครูใหญ่เดินเข้ามาที่ห้องเรียนชั้นเด็กเล็ก ซึ่งเด็กบางคนกำลัง วิ่งเล่นไล่กันและบางคนก็นั่งเฉย ๆ หรือเล่นของเล่นคู้ ครูพูดกับนักเรียนทั้งห้องว่า "เล่นกันคู้ ในห้องนะ" แล้วชี้ไปที่ของเล่นบนพื้นมุมห้อง ด.ญ.จิรารัตน์ ซึ่งเป็นเด็กคนเดียวที่เข้าใจภาษา ไทย เดินไปหยิบของเล่นมาเล่นนำเพื่อน ๆ ลาก (เด็กพม่า) เงยหน้ามองครูเฉย ๆ เด็ก บางคนเริ่มเล่นตาม ขณะที่บางคนกำลังเล่นคู้ก่อนแล้วและบางคนก็วิ่งเล่นคู้ไปเหมือนเดิม ส่วนครูใหญ่เมื่อก่อนเด็กเสร็จแล้วก็เดินไปที่ห้องพักครู นั่งพิมพ์รายงานเกี่ยวกับโรงเรียนที่ตัวเอง รับผิดชอบ ส่วนงานการประถมศึกษาอำเภอละปะกะศล ประมาณ 2 ชั่วโมง จึงลุกเดินไปคู้เด็ก ๆ ที่ ห้องเรียน ซึ่งขณะนั้นห้องว่างเปล่าเพราะเด็ก ๆ ลากไปเล่นข้างนอก เช่น ไม้คู้ วิ่งเล่น

กลางสนาม ขณะที่บางคน เช่น ค.ญ. สวีตญา นำของเล่นเข้าไปนั่งเล่นในห้อง ป.1 ซึ่งมีนักเรียน ป.1 คือ ค.ญ. หทัย อยู่บ้านพักนักเรียนด้วยกัน จากนั้นครูก็เดินกลับไปรีบพิมพ์งานให้เสร็จและขี่มอเตอร์ไซด์ไปส่งที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปะทะยอ ซึ่งอยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ 20 กิโลเมตร

ปัจจัยที่สอง คือ การที่ครูขาดความรู้และไม่มีประสบการณ์ทางการศึกษาปฐมวัย จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนสะหมี่ขอพบว่า ครูไม่ได้จบการศึกษาปฐมวัยและไม่เคยสอนเด็กระดับปฐมวัยมาก่อน ครูจึงไม่รู้ว่า จะจัดกิจกรรมอะไร จะต้องเตรียมการสอนอย่างไร จึงจะเหมาะกับเด็กวัยนี้

ตัวอย่างเช่น ครูบุญมีกักมือเรียกให้นักเรียนมาเข้าห้องพักครู แล้วชี้มือไปที่พื้นห้องพร้อมกับพูดว่า "นั่งลงบนพื้นเลขครับ" นักเรียนหลายคนไม่ฟัง ครูจึงจับตัวให้หนึ่ง จากนั้นครูเดินไปนั่งบนเก้าอี้ตัวเล็ก และเปิดหนังสือแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก และเริ่มอ่านนิทานด้วยน้ำเสียงเรียบเสมอกัน และพูดซักถามนักเรียน เช่น ทำไมแมวจึงชนะการประกวด นักเรียนทุกคนเงยบไม่มีใครตอบ ครูจึงเรียก ค.ญ. จีราวัฒน์ ซึ่งเป็นเด็กคนเดียวที่เข้าใจภาษาไทยให้ตอบครู เด็กก็เงยบ ครูจึงเฉลยคำตอบ ครูอ่านนิทานต่อ ขณะที่นักเรียนฟังบ้างไม่ฟังบ้าง ค.ญ. สุนิษฐ์ ลุกไปหยิบของที่อยู่ประตู ค.ญ. สวีตญา เดินออกไปนอกห้อง เด็กหลาย ๆ คนเริ่มเดินเข้าไปหยิบลูกบอลมาเล่น ครูจึงหยุดอ่านนิทานทิ้ง ๆ ที่ยังอ่านนิทานไม่จบเรื่อง

ปัจจัยที่สาม การที่ครูเป็นคนต่างถิ่นไม่รู้จักเด็ก จากข้อมูลสภาพทั่วไป และการสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนเมะเข้าและโรงเรียนสะหมี่ขอพบว่า ครูเป็นคนมาจากถิ่นอื่น ทำให้ครูพูดภาษากะเหรี่ยงไม่ได้และไม่สนใจจะหัดด้วย เพราะครูเห็นว่าไม่จำเป็น เนื่องจากเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง "ต้องเรียนและใช้ภาษาไทยกลางที่ครูใช้สอน" ประกอบกับการที่ครูไม่รู้จักวิถีชีวิตของเด็กชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ดังนั้น ครูจึงไม่รู้จักเด็ก ไม่รู้ว่าเด็กสนใจอะไรหรือทำอะไรได้บ้าง

ตัวอย่างเช่น ครูบุญมีพานักเรียนชั้นเด็กเล็กและชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เดินมา นั่งเรียนที่หน้าบ้านพักเด็กของโรงเรียน ครูบุญมีสั่งให้นักเรียนชั้น ป.2 ทำแบบฝึกคณิตศาสตร์ จากนั้นจึงหันมาสอนนักเรียนชั้นเด็กเล็ก โดยนำรูปโปสเตอร์เกี่ยวกับมารยาทไทย เช่น การไหว้

ผู้ใหญ่ การเดินผ่านผู้ใหญ่ ฯลฯ ถือกางไว้ ครูพูดว่า "เมื่อเขาผู้ใหญ่เด็ก ๆ ควรกล่าวว่า สวัสดี พร้อมกับยกมือไหว้ ก้มหัวลงเล็กน้อยตามรูปนี้ ครูชี้ไปที่รูปคนยืนไหว้ คนนั่งไหว้ คนกราบ คนเดินคุกเข่า ฯลฯ) นักเรียนหลายคนมองดูรูปภาพ จากนั้นครูก็ม้วนเทปรูปโปสเตอร์ และทำท่าไหว้ให้นักเรียนดู นักเรียนหลายคนมองดูครู ครูยกมือเรียก ค.ญ.จิราวัฒน์ พูดว่า "ออกมา" จิราวัฒน์เดินออกมาหาครู ครูพูดกับจิราวัฒน์ว่า "ไหว้ให้เพื่อน ๆ ดู" จิราวัฒน์ก็ยกมือไหว้ แต่ไม่ได้ก้มศีรษะ ครูบอกจิราวัฒน์ให้ก้มศีรษะ พร้อมทั้งใช้มือประคองศีรษะให้ก้มลง ขณะที่จิราวัฒน์ทำท่าไหว้ ครูก็บอกให้นักเรียนทุกคนทำตามจิราวัฒน์ ปรากฏว่า มี ค.ญ.สรายุ (เป็นเพื่อนสนิทกับจิราวัฒน์) ทำตามเพียงคนเดียว ค.ญ.สุดา ค.ช. สุระ มองครูเฉย ๆ แต่ไม่ทำตาม ค.ช.อาทร (เด็กพม่า) นอนลงบนพื้น ค.ญ.สุชาดา นั่งเล่นกับ ค.ญ.ดวงจิตร์ ค.ญ.ศุภิตาคุยกับ ค.ญ.สุจิต ครูยังคงสอนต่อไปประเดี๋ยวเดียว ค.ญ.จิราวัฒน์ และ ค.ญ.สรายุ ทำตามและฟังครูสอนในขณะที่นักเรียนคนอื่น ๆ ไม่ทำตามเลย ในที่สุดครูก็หยุดสอนไปที่ห้องเล่น บอกให้นักเรียนเล่น จากนั้นครูก็หันไปสอนนักเรียนชั้น ป.2

จากการที่ครูเป็นคนต่างถิ่น ทำให้พูดภาษากะเหรี่ยงไม่ได้และไม่มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมกะเหรี่ยง ทำให้ครูมีความยากลำบากในการชี้แจงขั้นตอนการจัดกิจกรรม การมอบหมายงาน โดยเฉพาะเมื่อต้องการให้ร่วมมือในกิจกรรมและจะให้เด็กกระตือรือร้น เด็กส่วนใหญ่ หรือทั้งหมดในชั้นเรียนเป็นเด็กกะเหรี่ยงที่ไม่เข้าใจภาษาไทย เหตุการณ์ที่พบอยู่เสมอในชั้นเรียน

ตัวอย่างเช่น ครูบุญมีบอกให้นักเรียนยืนล้อมกันเป็นวง นักเรียนหลายคนยืนเฉย ครูจึงจับนักเรียนให้ขยับยืนตามตำแหน่งที่ครูต้องการ จากนั้นครูโยนลูกบอลให้ ค.ญ.เอ็ยแล้วพูดว่า "รับสิครับ" ค.ญ.เอ็ยยืนเฉย ครูจึงหันไปส่งลูกบอลให้ ค.ญ.จิราวัฒน์ (เป็นเด็กที่พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยง) และพูดว่า "รับลูกบอลนะคะ แล้วส่งลูกบอลกลับมาให้ครูด้วย ปรากฏว่า จิราวัฒน์ ทำได้ ครูจึงหันไปส่งลูกบอลให้เอ็ยใหม่พร้อมกับพูดว่า "รับแล้วส่งคืนครูด้วย" เอ็ยรับลูกบอลแล้วส่งคืนครู ครูสั่งต่อไปว่า "ส่งลูกบอลแล้ววิ่งรอบ ๆ เพื่อนด้วย" เอ็ยยืนเฉย ครูจึงจูงเอ็ยให้วิ่งไปพร้อม ๆ กับครู

นอกจากนี้ยังพบว่า เมื่อนักเรียนมีความขัดแย้งกัน ครูไม่สามารถยุติปัญหาด้วยดี
ได้

ตัวอย่างเช่น ครูอรบอกให้นักเรียนพูดตามครูทีละวรรค นักเรียนหลายคนพูด
ตาม มีนักเรียนบางคน คือ ค.ญ.นิภา กับ ค.ญ.สุดา ตีกันและทะเลาะกันเป็นภาษากะเหรี่ยง
ครูเดินเข้าไปใกล้ นักเรียนทั้งสองคนแล้วถามว่า "เกิดอะไรขึ้น ใครตีใครก่อน" นักเรียนทั้งสองคน
ต่างฝ่ายต่างชี้ซึ่งกันและกัน และพูดภาษากะเหรี่ยง ครูจึงลงโทษนักเรียนทั้งคู่โดยการตี และจับ
นักเรียนให้แยกจากกัน"

การที่ครูและเด็กไม่เข้าใจความคิดและการกระทำของกันและกัน อาจทำให้ครู
เข้าใจเด็กผิดและมองเด็กในทางลบได้ง่าย

เช่น ในขณะที่ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนสะเมิงกำลังสอนเรื่องสุขบัญญัติ
10 ประการ นักเรียนหลายคนเดินออกนอกห้อง โดยบางคนเดินเข้าห้องพี่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ค.ช.อาหารเดินออกไปป็นต้นไม้เล่น ค.ญ.นภาที่นั่งกินขนมในห้อง ค.ช.สุระก็นอนลง ค.ญ.ธิดา
กับ ค.ญ.สรายุเล่นกันอยู่ในห้อง เมื่อครูเข้าไปพูดทักท้วงกับเด็ก ๆ ว่าจะไปไหน หรือทำไมไม่
นั่งหรือให้หยุดเล่นแล้วฟังครูสอน เด็ก ๆ มองหน้าครู ใบหน้าแสดงอาการเหอหราไม่เข้าใจว่า
ครูพูดอะไร หรือบางคน เช่น ค.ญ.สรายุ ที่พอรู้ภาษาไทยก็แสดงอาการเหอหราไม่เข้าใจว่า
คนทำอะไรผิด จากนั้นเด็ก ๆ ก็กลับไปแสดงพฤติกรรมเหมือนเดิม คือ คุยกัน เล่นกัน หรือออก
ไปเล่นข้างนอกห้อง

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า เด็ก ๆ เคยมีวิถีชีวิตที่อิสระไม่
มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบในการดำเนินชีวิต เด็ก ๆ นิกรอยากทำอะไรก็ทำเหมือนกับอยู่ที่บ้าน เช่น
เมื่อหิวข้าวก็วิ่งกลับมากินข้าวที่บ้านไม่เป็นเวลา จากนั้นก็ไปเล่นนอกบ้านกับเพื่อน ๆ หากครูไม่
เข้าใจวิถีชีวิตของเด็กก็อาจจะเข้าใจผิดเป็นว่าเด็กคือ จงใจฝ่าฝืนระเบียบ หรือต่อต้านครูได้

นอกจากนี้ครูหลายคนยังมีความรู้สึกไม่คิดต่อการเป็นครูในชุมชนชาวเขาเผ่า
กะเหรี่ยงและไม่เห็นคุณค่าของภาษาและวัฒนธรรมกะเหรี่ยง ครูที่สอนเด็กกะเหรี่ยงส่วนใหญ่มี
ภูมิลำเนาอยู่ที่อื่น จึงเดินทางกลับบ้านบ่อย "คิดถึงลูก" นอกจากนี้การเป็นคนต่างถิ่นยังทำให้ครูไม่
ผูกพันต่อท้องถิ่นที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบากกว่าภูมิลำเนาของตน ประกอบกับการเดินทาง
เป็นไปได้ยากลำบาก และใช้เวลาเป็นวัน ๆ บางครั้งจึงมีการขาดสอนเพราะกลับมาไปกิน เช่น

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนเมเฮ้า ครูเล่าว่า คน "ไม่ใช่คนถิ่นนี้ สภาพความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างยากลำบาก ไม่สะดวกสบายเหมือนบ้านเกิด บางวันน้ำก็ไม่ไหลทำให้ต้องเดินไปอาบน้ำ ชักผ้าที่วัด ซึ่งอยู่ไกลประมาณ 1 - 2 กิโลเมตร และคิดถึงบ้านมากจึงกลับบ้านให้บ่อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ อีกอย่างคือ ชุมชนที่บ้านเกิดเจริญกว่า และดีกว่าชุมชนโรงเรียน" ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการเป็นครูในชุมชนที่ห่างไกลครอบครัว และมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากกว่าวิถีชีวิตเดิมนี้เองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครูขาดความกระตือรือร้นที่จะทำความรู้จักกับชีวิตในชุมชน ตลอดจนผู้คนที่อยู่ในชุมชนทั้งผู้ปกครองและตัวเด็ก และเมื่อศึกษาข้อมูลเชิงสถิติก็ได้รับข้อมูลยืนยันตรงกันว่าครูในชุมชนนี้มีอัตราการโยกย้ายสูงมาก ตัวอย่างหนึ่งของการไม่เห็นความสำคัญของภาษาและวัฒนธรรม คือ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนเมเฮ้า ครูบอกว่า "ต้องจัดการเรียนการสอนโดยเน้นภาษาไทยเป็นหลักเพราะนักเรียนจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยเพื่อติดต่อสื่อสารและเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงนั้นเป็นภาษาเฉพาะท้องถิ่นเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องเรียนรู้อีกได้ เพราะนักเรียนทุกคนต้องใช้ภาษาไทยเมื่อพูดคุยกับครูอยู่แล้ว"

ปัจจัยที่สี่ จากการที่ครูไม่ได้รับการสนับสนุน ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจ ตัวอย่างเช่น จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนเมเฮ้าและสัมภาษณ์พบว่า มีการนิเทศการเรียนการสอนน้อยครั้งมาก ซึ่งเป็นเพราะความยากลำบากในการเดินทาง และผู้มานิเทศก็ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการสอนเด็กที่พูดสองภาษา หรือความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมกะเหรี่ยงจึงไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้มากนัก และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนเมเฮ้า พบว่า ครูต้องทำสื่อการสอนเองทั้งหมดตามแผนแนวทางการจัดประสบการณ์ขั้นเด็กเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ บางครั้งต้องใช้เงินส่วนตัวซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อนำมาเป็นสื่อการสอนด้วย เนื่องจากโรงเรียนได้งบประมาณสำหรับเด็กระดับปฐมวัยจำกัด

ปัจจัยที่ห้า คือ หลักสูตรและต้นสังกัดไม่เห็นความสำคัญของภาษาและวัฒนธรรมกะเหรี่ยงซึ่งเป็นชุมชนของเด็กเอง เห็นได้จากแนวคิด วิธการสอน รวมทั้งเนื้อหา และกิจกรรมในหนังสือแนวทางการจัดประสบการณ์ขั้นเด็กเล็กไม่พูดภาษาไทยที่บ้าน ตามเทคนิคแบบรับภาษา ได้เน้นการใช้ภาษาไทยกลางและวิถีชีวิตของคนไทยภาคกลางเป็นหลัก แม้จะมีการปรับให้ง่ายขึ้นกว่าในชั้นเด็กเล็กทั่วไป แต่เนื้อหาและกิจกรรมก็ยังมีลักษณะไกลตัว ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งจากการที่หลักสูตรและนโยบายต้นสังกัดไม่เอื้อต่อการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของท้องถิ่นชนกลุ่มน้อย

เช่น ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนเมเข้า สอนเรื่องโรงเรียนของเราตามแผนการจัดประสบการณ์ ครูถามว่า "โรงเรียนของเราชื่ออะไร ครูใหญ่ชื่ออะไร ครูประจำชั้นเด็กเล็ก ครูประจำชั้น ป.1 และชั้นอื่น ๆ ชื่ออะไร" นักเรียนหลายคนนั่งเงยบเลขไม่ตอบ ค.ญ.สุดา กับ ค.ญ.ขวัญตา ค.ญ.สายสมร คุณกันเล่นกัน มี ค.ช.สุพจน์ ค.ช.เอก พยายามตอบครู แต่ตอบผิด ครูบอกไม่เป็นไร จากนั้นครูเฉลยคำตอบและเขียนบนกระดานดำ

เนื้อหาเช่นนี้สำหรับเด็ก ๆ ที่นี้เป็นเรื่องยากและไม่น่าสนใจสำหรับเด็กเล็กที่ยังไม่คุ้นเคยวิถีชีวิตแบบระบบโรงเรียนและศัพท์ภาษาไทย ไม่เอื้อต่อการสอนที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะถิ่นของชุมชน ควรมีการปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้สัมพันธ์กับชุมชนให้มากที่สุด เช่น ถามว่าระหว่างทางที่เด็ก ๆ เดินจากบ้านถึงโรงเรียน ผ่านบ้านใครบ้าง และบ้านใครอยู่ใกล้โรงเรียนมากที่สุด มีใครอยู่ที่บ้านบ้าง และประกอบอาชีพอะไร เหล่านี้เป็นต้น เพื่อลดช่องว่างระหว่างชีวิตในบ้านกับชีวิตในโรงเรียน และเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ต่อการเรียนและยอมรับครูในโรงเรียนและการเรียนด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้เกิดปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาต่อเนื่อง ดังนี้คือ จากการศึกษาที่ครูมีภาระมาก ทำให้ครูไม่มีเวลาเตรียมการสอนและไม่มีเวลาทำความคุ้นเคยกับเด็ก และจากการที่ครูเป็นคนต่างถิ่นทำให้ครูพูดภาษาถิ่นได้ยาก ประกอบกับการไม่รู้ว่าเด็กสนใจอะไร และทำอะไรได้บ้าง ทำให้ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับชีวิตและความสนใจของเด็ก การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างชุลลิก ประกอบกับการที่ครูขาดขวัญและกำลังใจ ทำให้ครูไม่มีกำลังใจเตรียมจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ และสุดท้ายการที่หลักสูตรไม่เห็นความสำคัญของภาษาและวัฒนธรรมถิ่นได้ยาก ทำให้กิจกรรมที่เสนอแนะไม่สัมพันธ์กับชีวิตและความสนใจของเด็ก เด็กเบื่อหน่ายในการเรียนสิ่งที่ยากและไกลตัว ตลอดจนไม่ได้ปลูกฝังความตระหนักในคุณค่าของภาษาและวัฒนธรรมของตน เพื่อให้เกิดความรัก ผูกพัน และภูมิใจในเผ่าพันธุ์ของตน

จากปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวข้างต้นมีผลทำให้ครูมีปัญหา ดังนี้ คือ ครูไม่มีเวลาเตรียมการสอน เนื่องจากครูมีภาระหนัก

ตัวอย่างเช่น ครูวิภาเดินเข้าห้องเด็กเล็กบอกให้เด็ก ๆ เล่นของเล่นที่มีอยู่ตามมุมต่าง ๆ เด็ก ๆ หลายคน วิ่งไปหยิบของเล่น มีเด็กบางคนซึ่งเป็นเด็กกะเหรี่ยงเข้าใหม่ นั่งเฉย เช่น ค.ช. สุรศักดิ์ ค.ญ. นิภาพร ค.ญ. สมศรี ส่วน ค.ญ. สุดา (เด็กกะเหรี่ยงที่อยู่ชั้นเด็กเล็กมานานแล้ว) เดินมาจุมมือ ค.ญ. สมศรีไปเล่นของเล่นตามมุม จากนั้นครูก็เดินไปสอนนักเรียนชั้น ป.1 ประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง ครูก็เดินกลับมาดูนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่ห้องเด็กเล็กปรากฏว่า ค.ช. สุรินทร์ ค.ช. เอก วิ่งไล่ตีกัน ค.ญ. สุดา และ ค.ญ. สมศรี ค.ญ. สมร ค.ญ. ศรีดา นำของเล่นมาเล่น หน้าห้องเด็กเล็ก เด็กคนอื่นก็เล่นกระจัดกระจายอยู่ตามมุมห้อง ครูเรียกชื่อ สุดา สมศรี สมร ศรีดา ให้เข้าไปเล่นในห้อง เด็ก ๆ เดินเข้าห้องพร้อมครู ครูตะโกนว่า "เล่นกันอยู่ในห้องห้ามออกนอกห้องนะ" จากนั้นครูก็เดินออกจากห้องเด็กเล็กไปเข้าห้อง ป.1

เป็นที่น่าสังเกตว่าการที่ครูมีภาระงานมาก ไม่เพียงแต่ทำให้ครูไม่สามารถเตรียมการสอนหรือจัดทำสื่อได้เท่านั้น แต่ยังเป็นโอกาสที่ครูจะมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเพื่อช่วยในการปรับตัวและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลด้วย ครูจึงมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่พูดภาษาไทยไม่คล่อง และไม่ได้โต้ตอบครูขณะทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ นอกจากนี้ยังพบว่า ครูไม่สามารถเตรียมการสอนที่เหมาะสมกับเด็กได้ และไม่เห็นว่าควรเตรียมการสอนที่คำนึงถึง ภาษาและวัฒนธรรมกะเหรี่ยง ครูมีความจำกัดในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็ก รวมทั้งจัดกิจกรรมไม่สัมพันธ์กับชีวิตและไม่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก เนื่องจากครูไม่รู้จักวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น และไม่สามารถพูดภาษาถิ่นของเด็กได้นั่นเอง ซึ่งยังทำให้ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและราบรื่น และไม่ได้รับข้อมูลป้อนกลับจากนักเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

ดังตัวอย่างเช่น ครูอรถามนักเรียนทั้งห้องว่า "ผลไม้อะไรเอ๋ย ที่มีเม็ดสีดำ เนื้อสีแดง รสหวาน" ครูกวาดสายตามองนักเรียนแต่ละคน ค.ช. สุพจน์ ค.ช. สุเมธ ตอบว่า "แดงโม" ครูมองเด็กที่ตอบแล้วพูดว่า "เก่งมากค่ะ" และเปิดรูป แดงโมให้นักเรียนดู จากนั้นครูก็ถามต่อไปอีกว่า "อะไรเอ๋ย มีหนามแหลมรอบตัวรสหวาน" ค.ช. สุพจน์ ค.ช. เอก ค.ช. สุเมธ ตอบว่า "ทุเรียน" เด็กคนอื่น ๆ ไม่ตอบ ครูมองเด็กที่ตอบแล้วพูดว่า "คุชชะว่าใช่หรือไม่ จากนั้นครูก็หยิบรูปทุเรียนให้นักเรียนดู" ครูถามต่อไปอีกว่า "อะไรเอ๋ยมีเปลือกสีเหลือง ลิงชอบกิน" ค.ช. เอก ค.ช. สุพจน์ ค.ช. สุเมธ ตอบว่า "กล้วย" ครูจึงชมเด็กว่า "เก่งมาก" และหยิบรูปกล้วยให้นักเรียนดู ในขณะที่เด็กคนอื่น ๆ ที่เหลือนั่งเล่นกันบ้างคุยกันบ้าง ครูจึงส่งเสียงคุเด็ก โดยการใช้ชื่อและพูดว่า "สนใจฟังครูสอนด้วยคะ"

จะเห็นได้ว่า ครูสามารถสอนเด็กให้เข้าใจและเรียนรู้ได้เพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มที่ฟัง-พูดภาษาไทยรู้เรื่อง แต่เด็กที่ฟังภาษาไทยไม่ออกก็จะไม่เข้าใจคำถาม และแม้เห็นภาพประกอบ แต่เนื่องจากไม่ได้มีการค่อย ๆ ช้าช้าอีกครั้ง เด็กหลายคนก็จะถามไม่ทัน และไม่ได้เรียนรู้ตามที่ควร นอกจากนี้สิ่งที่สอนยังไกลตัว เด็กหลายคนไม่รู้จักทุเรียน นอกจากนี้ยังมีสถานการณ์การเรียนการสอนอื่นที่สะท้อนถึงการสอนสิ่งที่ไกลตัวเด็ก อันเกิดจากสื่อที่มีเป็นสื่อที่ผลิตสำเร็จรูปจากในเมือง เช่น หนังสือภาพนิทาน เรื่อง ชินเคอเวลลา ทำให้ครูเล่านิทานเรื่อง ชินเคอเวลลา ซึ่งมีบริบทของประเทศทางตะวันตกที่ต่างจากท้องถิ่นที่เด็กอยู่โดยสิ้นเชิง กิจกรรมต่าง ๆ จะเป็นกิจกรรมตามหน่วยในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก โดยไม่มีการโยงถึงสภาพชีวิตประจำวันของเด็ก ซึ่งครูเองก็ไม่มีความรู้ และที่สำคัญคือ กิจกรรมการสนทนาที่ดำเนินไปในแต่ละครั้งจะมีลักษณะดังในตัวอย่างที่ยกมาคือ ครูเป็นฝ่ายพูด อธิบายและถาม เด็กเป็นฝ่ายตอบสนอง และการตอบสนองก็จำกัด เพียง 1 - 2 คำ เด็กไม่ได้มีโอกาสในการริเริ่มกิจกรรม หรือการสนทนา ตลอดจนการพูดเล่าเรื่อง หรือพูดในลักษณะอื่น ๆ เลย

2. วิธีแก้ปัญหาของครู

ครูแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้ คือ ครูเตรียมการสอนรวมและไม่แยกเตรียมการสอนสำหรับเด็กกะเหรี่ยง ซึ่งเห็นได้จากวิธีการสอนของครูเพราะการสอนของครูแต่ละครั้งเป็นการสอนรวมกันทั้งห้อง ทั้งเด็กกะเหรี่ยงและเด็กปกติทั่วไป

ตัวอย่างเช่น ครูอรเดินเข้าห้องเรียนแล้วถามนักเรียนว่า "ใครร้องเพลงกำมื่อเป็น" ค.ช.สุพจน์ ค.ช.เอก ค.ช.สุชาติ (เป็นเด็กกำมื่อปีที่แล้ว) ร้องเพลง "กำมื่อ" ทันที ในขณะที่เด็กคนอื่นนั่งนิ่งเงียบ ครูกับเด็กที่ร้องเพลงได้ ร้องเพลง "กำมื่อ" พร้อมกัน ครูร้องเพลงอยู่ 2 - 3 เที่ยว เด็กผู้ชายที่นั่งเงียบเริ่มร้องเพลงตาม ส่วนเด็กผู้หญิงยังคงนั่งนิ่งเงียบ จากนั้นครูเริ่มสอนเลข โดยหันไปเขียนตัวเลขบนกระดานดำ (เลขอารบิก 1 - 10) ครูชี้ตัวเลขให้เด็กอ่านตามครู เช่น ครูชี้ไปที่ "1" แล้วอ่านว่า "เลขหนึ่งอารบิก" เป็นต้น ค.ช.เอก ค.ช.สนั่น ค.ช.สุชาติ และเด็กชายหลาย ๆ คน อ่านตามครู มีเด็กบางคนคุยกันเล่นกัน เช่น ค.ญ.สมร ค.ญ.ขวัญ ค.ญ.สุฤทัย รวมทั้งเด็กผู้หญิงคนอื่น ๆ ด้วย (เด็กผู้หญิงส่วนใหญ่เป็นเด็กกะเหรี่ยง) และมี ค.ช.สุทัศน์ ค.ช.สุเมธ (เด็กใหม่) นอนลงบนพื้น ครูจะ

เรียกชื่อเด็กที่ไม่อ่านตามครูบนกระดานแล้วบอกเด็กว่า "อ่านตามครูซิคะ" เด็กก็เงยบ ครูจึงหันไปสอนเด็กกลุ่มใหญ่ต่อ"

นอกจากนี้ยังพบว่า ครูมักใช้วิธีพูดภาษาไทยประกอบท่าทาง

ตัวอย่างเช่น ครูบุญมีเรียกเด็ก ๆ ทุกคนมาที่ห้องพักครู โดยครูพูดว่า "เด็ก ๆ ตามครูมาทางนี้เร็ว" พร้อมกับยกมือเรียก มี ค.ญ. จิราวัฒน์ ค.ญ. สุธิดา ตามครูมา ส่วนเด็กคนอื่น ๆ ไปเล่นที่สนามบ้าง เล่นของเล่นในห้อง บางคนเข้าไปอยู่ในห้อง ป.1 ครูแจกนมให้เด็กที่ตามครูมา คนละ 1 กล่อง ครูเห็น ค.ช.อาทร (เด็กพม่า) เดินมาครูจึงยกมือเรียกพร้อมกับพูดว่า "มาเอานมไป 1 กล่อง" ค.ช.อาทร ยืนเฉย ครูจึงจับมืออาทรมารับนม และทำท่าคุดนมจากกล่องให้ดู อาทรยิ้มและรับนมแล้วเดินจากไป ครูเดินออกจากห้องพักครูยกมือพร้อมกับตะโกนเรียก ค.ช.ชนิด ซึ่งกำลังปั่นคันไม้อยู่ว่า "ชนิดมานี่" ชนิดลงจากต้นไม้เดินมาหาครู ครูจึงชี้มือไปที่สนาม ซึ่งมีเด็กกลุ่มหนึ่งกำลังเล่นอยู่ ครูบอกว่า "หนูไปตามเพื่อน ๆ มาเอานมที่ครูคนละ 1 กล่อง" ชนิด (เด็กกะเหรี่ยง) พยักหน้ารับแล้ววิ่งไปหาเพื่อนที่สนาม สักครูหนึ่งก็วิ่งกลับมาขึ้นยิ้มอยู่ใกล้ ๆ ครู ครูถามว่า "เพื่อน ๆ ละ" ชนิดยิ้ม ไม่พูดอะไร ครูจึงให้นมชนิดไป 1 กล่อง จากนั้นครูเดินไปตามเด็ก ๆ ที่สนามด้วยตนเอง

วิธีที่ใช้บ่อยครั้งโดยครูวิภา ครูอร และครูบุญมี อีกวิธีหนึ่งคือ ครูใช้สื่อช่วยในการสื่อและเลือกสนใจเฉพาะนักเรียนที่ให้ความร่วมมือและพยายามชม และพูดกระตุ้นเด็ก

ตัวอย่างเช่น "ครูบุญมีนำนักเรียนชั้นเด็กเล็กและนักเรียนชั้น ป.2 เดินไปที่หน้าห้องพักเด็กของโรงเรือน ครูบุญมีให้งานนักเรียนชั้น ป.2 จากนั้นครูหันมาสอนนักเรียนชั้นเด็กเล็ก โดยคิดรูปโปสเตอร์ที่หน้าประตูห้อง ครูพูดว่านักเรียนจะสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงต้องทำดังนี้ ครูอ่านสื่อบัญญัติ 10 ประการ และชี้รูปภาพเด็กกำลังอาบน้ำ และอ่านตามตัวหนังสือที่อยู่ใต้ภาพ คือหนึ่ง อาบน้ำอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง ครูถามว่า "นักเรียนอาบน้ำเวลาไหนบ้าง" เด็กทุกคนไม่ตอบ ค.ช.อาทร นอนลง ค.ช.สุระ นั่งเล่นของเล่น ค.ญ.คารา ค.ญ.หทัย นั่งคุยกัน ครูเรียกจิราวัฒน์ "ตอบครูซิคะ" จิราวัฒน์ ตอบ "เข้า-เย็น" ครูชมเด็กว่า "เก่งมาก" ครูหันไปถามสุดา "สุดา ละคะ" สุดาเงยบ ครูบอก "ลองนึกดูซิ ก่อนแต่งตัวมาโรงเรือนต้องทำอะไรก่อน จึงจะแต่งชุดนักเรียน" สุดามองหน้าครูและหันไปมองจิราวัฒน์ จิราวัฒน์ พูดว่า "อาบน้ำ" สุดาพูดตามว่า "อาบน้ำ" ครูชมสุดาว่า "เก่งมากคะ" จากนั้นครูก็ชี้รูปที่ 2 แล้วอ่านว่า "สอง คัดนมอย่างน้อยวันละ 1 แก้ว ..." ครูอ่านภาพทุกภาพจนครบ ซึ่งขณะที่อ่านภาพแต่ละภาพนั้น ครู

มักจะเรียกแต่จิราวัฒน์ให้ตอบครูอยู่เสมอ ๆ เมื่อสอนจบแล้วครูบอกให้นักเรียนเล่นของเล่น พร้อมกับชี้ไปที่ของเล่น จากนั้นครูหันไปสอนนักเรียนชั้น ป.2 ต่อ เมื่อเด็กไม่เข้าใจคำสั่งของครู บางครั้งครูจะใช้วิธีจับมือเด็กให้ทำตามที่ครูต้องการ และสำหรับเด็กที่เข้าใหม่ในโรงเรียนเมเข้า ครูอรมักแก้ปัญหาการไม่ร่วมกิจกรรมของเด็กโดยปล่อยให้เด็กค่อย ๆ ปรับตัวไปตามธรรมชาติ

ตัวอย่างเช่น ครูอรหยิบกระดาษแจกเด็กทีละคน และพูดว่า "ให้เด็กวาดภาพที่อยากจะทำ" ครูก็แจกสีเทียนให้เด็กระบายสี โดยพูดว่า "สีเทียน 1 กล่อง ให้เด็กใช้ด้วยกัน 2 คน" เมื่อเด็กทุกคนได้รับกระดาษและสีเทียนแล้ว ค.ญ. มะนิดา หยิบสมุดวาดของพี่ตัวเองมา ดูแบบ ค.ญ. ศักดา และ ค.ญ. กมลรัตน์ วิ่งไปหยิบภาพที่ติดบนกระดานชาหยิ่งมาดูแบบ ค.ช. สุพจน์ ค.ช. เอก ค.ช. สุเมธ หยิบของเล่นหลังห้องมาเป็นแบบวาดรูป ค.ช. ชานิน นิ่งเฉย ครูจึงเรียกชื่อ ชานิน และจับมือเด็กให้วาดรูป ชานินก็วาดรูปตามมือครูที่จับ เมื่อครูปล่อยมือ ชานินก็หยุดวาด นิ่งเฉยมองเพื่อนทำ ครูจึงเดินจากไปปล่อยให้เด็กนั่งเฉย ๆ ครูเพื่อนวาดรูปไปเงียบ ๆ ตามลำพัง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครู ครูบอกว่า "ชานิน เป็นเด็กใหม่เพิ่งมาได้ 2 - 3 วัน คงต้องให้เวลา เด็กปรับตัว"

อีกวิธีหนึ่งที่ครู โดยเฉพาะครูบุญมีในโรงเรียนสะมีอ ซึ่งนักเรียนแทบทั้งหมดพูดภาษาไทยไม่ได้และฟังภาษาไทยไม่เข้าใจใช้อยู่เสมอ คือ การให้นักเรียนที่พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยงเป็นล่ามให้

ตัวอย่างเช่น ครูบุญมีให้นักเรียนเล่นตัวต่อพลาสติก เด็ก ๆ นั่งกันเป็นกลุ่ม เล่นต่อตัวพลาสติก ในขณะที่มีเด็กบางคนเดินไปเดินมา เช่น ค.ช. อาทร (เด็กพม่า) เดินมา หุคคู้เพื่อนแล้วก็เดินออกไปนอกห้อง สักครูก็เดินกลับเข้ามา ครูกวักมือเรียก "อาทรมาเล่นกับเพื่อนสิครับ" อาทรยิ้มแล้วเดินออกไป ครูจึงหันมาสนใจเด็ก ๆ ที่กำลังเล่นอยู่ เห็น ค.ญ. สุนิษฐ์ ต่อพลาสติกเป็นรูปร่างสี่เหลี่ยม ครูจึงชี้มือไปที่ของที่สุนิษฐ์ถืออยู่ถามว่า "สุนิษฐ์ นีอะไรคะ" (ครูบุญมีจะลงท้าย คำว่า คะ กับเด็กผู้หญิง ส่วนเด็กผู้ชาย ครูจะพูดลงท้ายด้วยคำว่า ครับ) เด็กนิ่งเงียบ ครูจึงหันไปเรียก ค.ญ. จิราวัฒน์ (ซึ่งพูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยง) ครูพูดว่า "จิราวัฒน์ ถาม สุนิษฐ์ ให้ครูหน่อยว่าเขาต่อเป็นรูปร่างอะไร" จิราวัฒน์ จึงพูดภาษากะเหรี่ยงกับสุนิษฐ์ สุนิษฐ์พูดตอบเป็นภาษากะเหรี่ยง จากนั้นจิราวัฒน์จึงหันมาตอบครูว่า "เขาบอกว่าบ้านคะครู"

ในกรณีครูบุญมีที่โรงเรียนสะเม็ซอ ซึ่งไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางการศึกษาปฐมวัย และไม่เคยมีประสบการณ์การสอนเด็กปฐมวัยมาก่อน ทำให้มักมีปัญหาถึงความสนใจเด็กต่อสิ่งที่สอนและการคุมชั้นมีวิธีแก้ปัญหา อีกวิธีหนึ่งซึ่งครูอรและครูวิภาไม่ได้ใช้ คือ การเปลี่ยนกิจกรรม

ตัวอย่างเช่น ครูบุญมีแจกกระดาษให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น พร้อมกับบอกว่า "เด็ก ๆ วาดรูปอะไรก็ได้ นะครับ" ปรากฏว่า ค.ญ.จิราวัฒน์ นั่งวาดรูปอย่างตั้งใจในขณะที่คนอื่น ๆ มาล้อมรอบดูจิราวัฒน์วาดรูป จากนั้นบางคน เช่น ค.ญ.สมร ก็วาดรูปตามจิราวัฒน์ เด็กบางคนก็เดินออกนอกห้องไปเล่นที่สนาม เช่น ค.ช.อาทร ค.ช.จิระ ค.ญ.มะลิ ค.ญ.กุหลาบ ส่วนเด็กหญิง ชวิญดา เดินไปเข้าห้อง ป.1 ครูเห็นเด็กหลาย ๆ คนไม่สนุกกับการวาดรูปจึงนำ ดินน้ำมันมาให้เด็กเล่นแทน ซึ่ง ค.ญ.มะลิ ค.ญ.กุหลาบ ที่เดินออกไปนอกห้องแล้วเดินกลับมาที่ห้อง เห็นครูกำลังแจกดินน้ำมันให้เพื่อนก็เข้าไปยืนใกล้ ๆ ครู ครูจึงแจกดินน้ำมันให้ ส่วน ค.ช.จิระ ค.ช.อาทร ครูเดินไปจูงมือเด็กกลับมาที่ห้อง และแจกดินน้ำมันให้เด็กก็รับดินน้ำมัน แล้ว นั่งเล่นดินน้ำมัน ครูพูดว่า "เล่นกันอยู่ในห้องนะครับ" จากนั้นครูเดินออกจากห้องเด็กเล็ก ไปนั่งพิมพ์งานที่ห้องพักครู"

วิธีที่พบน้อยที่สุด และใช้น้อยมาก เพราะครูที่เป็นกรณีศึกษาทั้งสามคนใจเย็นมาก โดยเฉพาะครูบุญมีซึ่งไม่เคยจูนเด็ชว และตีเด็กเลย คือ การส่งเสียงคุและตีเด็ก จะใช้เฉพาะเรื่องสำคัญ ๆ เท่านั้น

ตัวอย่างเช่น ครูอรถามเด็กว่า "เล่นอะไรดี" จากนั้นโดยไม่รอคำตอบเด็ก ครูเดินไปหยิบของเล่นมาให้เด็ก โดยจัดของเล่นเป็น 3 กอง แล้วเรียกชื่อเด็กทีละคนให้เลือกเองว่าจะเล่นกองไหน เมื่อครูเรียกเด็กครบหมดแล้ว ครูบอกว่า "ให้เล่นกันอยู่ในห้องนะคะ" ครูเดินออกจากห้องไปสอนนักเรียนชั้น ม.1 ประมาณ 1 ชั่วโมง ครูเดินกลับเข้าห้องเด็กเล็ก พบว่า ค.ช.เอก ค.ช.พจน์ ค.ช.สนิท ค.ช.สหยศ ค.ญ.กาญจนา ค.ญ.มิตรา กระจัดกระจายวิ่งเล่นไล่จับกัน ตะกัน วิ่งออกนอกห้อง ครูเรียกชื่อเด็กที่วิ่งเล่นนอกห้อง ส่งเสียงคุว่า "ครูให้เล่นอยู่ในห้องไม่ใช่หรือ" ครูใช้มือตีมือเด็กคนละ 1 ที จากนั้นปล่อยให้เด็กเข้าไปนั่งเล่นของเล่นกับเพื่อน ๆ"

3. ปัญหาการเรียนรู้นักเรียน

3.1 ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา

ในการเรียนรู้นักเรียน พบว่า มีปัจจัยหลายอย่างที่ เป็นสาเหตุของ ปัญหา ปัจจัยแรก ได้แก่ การที่ครูสอนโดยใช้ภาษาไทยเป็นหลักและไม่เข้าใจภาษากะเหรี่ยงใน ขณะที่นักเรียนใช้ภาษากะเหรี่ยงเป็นหลักและไม่เข้าใจภาษาไทย ซึ่งเป็นความจำกัดทางภาษา ของทั้งครูและนักเรียน

ตัวอย่างเช่น ครูวิภาเล่านิทานเรื่อง ชินเคอเรลลา มีหนังสือนิทาน ประกอบ นักเรียนส่วนใหญ่จึงมองครูรูปภาพด้วยความสนใจ ครูเล่านิทานโดยทำเสียงตามตัวละคร เช่น เสียงคนแก่ เสียงหญิงสาว ขณะเล่านิทานครูจะซักถามนักเรียนอยู่ตลอดเวลา เช่น ครูถาม ว่า "ทำไมชินเคอเรลล่าจึงทิ้งรองเท้าแก้วไว้" ค.ช.พจน์ ตอบว่า "รีบกลับบ้าน" ค.ช.เอก ตอบว่า "ไม่รู้ครับ" และเด็กผู้ชายอีกหลาย ๆ คนตอบว่า "นางฟ้าบอกให้รีบกลับ" ครูชมนักเรียน ว่า "เก่งมาก" ในขณะที่กลุ่มนักเรียนชาย (ใช้ภาษาไทยเป็นหลัก) ตอบครู กลุ่มนักเรียนหญิง (ใช้ภาษากะเหรี่ยงเป็นหลัก) นิ่งนิ่ง ๆ เงียบ ๆ ครูหันไปถาม ค.ญ.สมรว่า "อยากเป็น ชินเคอเรลล่าไหมคะ" สมรเงียบ ครูพูดว่า "ชิตินันท์ ส่งภาษาหน่อย" ค.ญ.ชิตินันท์ จึงถาม ค.ญ.สมร เป็นภาษากะเหรี่ยง สมรตอบ ชิตินันท์ เป็นภาษากะเหรี่ยง ชิตินันท์ตอบครูว่า "เขาบอกไม่อยากเป็นค่ะ" ครูพยักหน้ารับและพูดว่า "เดี๋ยวครูจะแจกกระดาษให้นักเรียนวาดรูป คนละ 1 แผ่น วาดรูปอะไรก็ได้" ทุกคนก็ลุกไปหยิบกระดาษมาแจกนักเรียน

ปัจจัยประการที่สอง ชีวิตความเป็นอยู่ ในห้องเรียนแตกต่างจากชีวิต ความเป็นอยู่ที่บ้านของงาน (เด็ก) มาก ทำให้เด็กมีความยากลำบากในการปรับตัว และเรียนรู้ บทบาทใหม่ของตน

ตัวอย่างเช่น ครูบุญมีแจกพลาสติกสร้างสรรค์ให้นักเรียนทุกคน แล้วบอก ให้นักเรียนเล่นอยู่ในห้อง ปรากฏว่า ค.ญ.จิราวัฒน์ นั่งเล่นพลาสติกสร้างสรรค์กับ ค.ญ.สมร ในขณะที่ ค.ช.อาทรถือพลาสติกสร้างสรรค์ออกไปเล่นนอกห้อง ค.ญ.ชิตาวางพลาสติกสร้างสรรค์ ไว้บนพื้นห้องแล้วลอคใต้กระดานไปห้อง ป.1 ค.ญ.สมิตรา กับ ค.ญ.สุชาดา จูงมือกันเดินออกไปเล่นดินเหนียวข้างห้อง ค.ช.สุเมธ และ ค.ญ.คาราณี นั่งกินกล้วยทอดในห้อง ค.ญ.ธานี บางครั้งนอนลงบางครั้งก็ลุกเดินออกไปนอกห้อง นักเรียนแต่ละคนเดินเข้า-ออกไปเล่นที่ต่าง ๆ

ตามความสนใจของคนมากกว่าเล่นของเล่นในห้อง ขณะที่เด็ก ๆ กำลังเดินออกนอกห้องครูจะเรียกชื่อเด็ก และบอกให้เด็กเล่นในห้องเมื่อครูเรียกชื่อ เด็กก็มองหน้าครูแล้วก็เดินจากไป

เด็ก ๆ ส่วนใหญ่เคยชินกับชีวิตที่บ้าน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่อิสระไม่มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบในการดำเนินชีวิต นึกอยากทำอะไรก็ทำ แต่เมื่ออยู่ในห้องเรียนครูต้องการให้เด็กอยู่ภายในห้อง ฟังคำสั่งครูแล้วทำตาม เห็นได้จากจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ครูบอกว่า "เมื่อเด็กอยู่บ้าน เด็กมีอิสระจะไปไหน เมื่อไหร่ก็ได้ทำตามใจชอบ" เด็กจึงไม่เข้าใจระเบียบการจะต้องอยู่ในห้องเรียน

3.2 สภาพปัญหาการเรียนรู้นักเรียน

จากปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวข้างต้นมีผลทำให้นักเรียนมีปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ คือ นักเรียนไม่เกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการ และรู้สึกไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน ครูกับนักเรียนสื่อสารไม่เข้าใจ ทำให้นักเรียนไม่สามารถแสดงความรู้สึกและความต้องการของตนให้ครูเข้าใจได้

ตัวอย่างเช่น

ครูอรเดินเข้าห้องพร้อมกับถามว่า "ที่ครูถือคืออะไร" นักเรียนชายหลายคนช่วยกันตอบว่า "ไม้" (หมายถึง กระบองไม้คน) ในขณะที่นักเรียนหญิงหลายคนไม่สนใจฟังครู เช่น ค.ญ. สมรคุยกับ ค.ญ. สุกใจ เป็นภาษากะเหรี่ยง ค.ญ. นานิ่งเล่นกระดากกับ ค.ญ. สุกดา ค.ช. สุกเมธ (เด็กเพิ่งมาได้ 2 - 3 วัน พูดภาษากะเหรี่ยง) นอนลงบนพื้นห้อง ค.ช. ชาดา (เด็กเพิ่งมาได้ 2 - 3 วัน) เดินออกนอกห้อง ครูจะเรียกชื่อนักเรียนที่ไม่สนใจฟังครูและส่งเสียงคุยว่า "ครูกำลังพูดอยู่ ห้ามเล่นกันคุยกัน... ชาดาจะไปไหนคะ" ครูเดินลงไปจับตัวชาดากลับมานิ่ง เด็กก็เดินตามครูมานิ่ง จากนั้นครูถามต่อไปว่า "ใครเคยกินบ๊อง" นักเรียนทุกคนเงิบ ครูจึงพูดต่อไปว่า "เดี๋ยวจะให้นักเรียนออกมาหยิบกระบองไม้คนคนละ 1 ใบ เข้าใจไหมคะ" ครูเรียก "สมร" สมรนั่งเลข ค.ญ. ธิดา (พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยง) สะกิดสมรและชี้ไปที่กระบองไม้คนพร้อมกับพูดภาษากะเหรี่ยง สมรจึงลุกไปหยิบกระบองไม้คน ครูเรียกชื่อนักเรียนทุกคนในห้องให้ออกมาจับกระบองไม้คน เมื่อนักเรียนได้รับกระบองไม้คนแล้ว ค.ช. ชานินทร์ ค.ช. เอก ค.ช. พจน์ จับกระบองเล่น ครูส่งเสียงคุย นักเรียนว่า "ให้ถือเลข ๆ เดี่ยวโด้ยต้นะ"

เด็ก ๆ หุคบับกระป๋อง จากนั้นครูพูดต่อไปว่า "เดี๋ยวจะให้เด็กเขียนออกมาต่อกระป๋องโด้กให้สูง ๆ โดยไม่ล้มที่ละคน ใครจะลุกให้ลุกมาเลย แต่อย่าให้ชนกัน" ค.ช.นนท์ ค.ช.เอก ค.ช.พจน์ และเด็กผู้ชายอีกหลายคนลุกมาต่อกระป๋องตามคำสั่งครู ในขณะที่เดียวกันมี ค.ช. สุ่มเมธ นอนลง วางกระป๋องไว้ข้างตัว สายตามองออกไปนอกห้อง ค.ช.ชาดา ลุกขึ้นเดินถือกระป๋องออกไปนอกห้อง ค.ญ.สุตใจ ค.ญ.สุดา ค.ญ.นภา ค.ญ.สมร นั่งเล่นกันคุยกันเป็นภาษากะเหรี่ยงไม่สนใจฟังครู) ครูจึงเรียกชื่อนักเรียนที่ไม่สนใจฟังครูด้วยน้ำเสียงดุ ๆ พร้อมกับชี้ไปที่นักเรียนเหล่านั้น และทำหน้าที่ชี้แจง ชี้แจงเข้มงวดไปที่นักเรียน นักเรียนที่ไม่สนใจฟังครูจึงหยุดเล่นหยุดคุย ครูจึงเล่นเกมต่อไปจนจบเกม จากนั้นครูจึงจัดกิจกรรมศิลปะ การวาดรูปบรรยายสีต่อไป

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ค.ญ.นภา ค.ญ.สุดา ค.ญ.สมร และเด็กผู้หญิงอีกหลายคนไม่มีความสนใจในกิจกรรมที่ครูจัดและไม่ได้ร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ การเรียนรู้จากกิจกรรมจึงน่าจะเกิดขึ้นน้อยหรือไม่เกิดเลย นอกจากนี้สมรยังไม่สามารถเข้าใจคำสั่งของครูได้ด้วยตนเอง ต้องอาศัย ธิดาเป็นล่าม ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างครูกับสมร เพราะไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรงได้ ครูไม่ทราบว่าแท้จริงแล้วธิดาพูดว่าอะไร และสมรเองก็ไม่เคยทราบว่าแท้จริงแล้วครูพูดว่าอะไร หากผู้ที่เป็นล่ามมีความจำกัดในการแปลภาษาใดภาษาหนึ่ง การสื่อสารระหว่างครูกับสมรหรือเด็กอื่นที่มีความจำกัดทางภาษาก็ย่อมจำกัดและอาจคลาดเคลื่อนไปด้วย เด็กหลายคน เช่น ค.ช. สุ่มเมธ และ ค.ช.ชาดา ไม่ได้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของห้อง เห็นได้จากท่าทีแสดงพฤติกรรมเสมือนว่าไม่รับรู้ครูและเพื่อน ๆ ตลอดจนกิจกรรมที่ดำเนินไปในห้อง นอกจากนี้ยังเห็นได้ชัดว่าปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน ส่วนใหญ่มีทิศทางเดียว คือครูสั่งและควบคุม นักเรียนจะมีบทบาทเป็นผู้รับคำสั่งและปฏิบัติตามโดยไม่ได้แสดงความรู้สึกริคิดหรือความต้องการตนเองออกมาเลย

4. วิธีแก้ปัญหาของนักเรียน

จากปัญหาการเรียนรู้นักเรียนดังกล่าวข้างต้น นักเรียนแก้ปัญหาด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้ คือ การแก้ปัญหาในทางบวก โดยการพยายามเป็นส่วนหนึ่งของห้องด้วยการหาวิธีการเรียนรู้อื่นมาช่วย ได้แก่ การที่นักเรียนพยายามพูดภาษาไทยตามครู วิธีนี้มักพบขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมกลุ่มใหญ่โดยครูให้พูดหรือร้องเพลงตามครูทั้งห้อง

ตัวอย่างเช่น ครูอรสอนร้องเพลงโดยเขียนเนื้อเพลงบนกระดานดำ จากนั้น ครูพูดว่า "นักเรียนอ่านตามครูทีละวรรคนะ" ขึ้นเนื้อเพลงบนกระดานแล้วอ่านทีละวรรค เด็กหลายคนเริ่มพูดตามครู เช่น ค.ช.พจน์ ค.ช.เอก ค.ช.ธนา พูดตามครู ในขณะที่ ค.ญ.สุวิรัตน์ ค.ญ.สมร นั่งคุยกันเป็นภาษากะเหรี่ยง ค.ช.สุเมธ นอนลง ครูหันมาเห็นจึงขึ้นไปทีเด็กแล้วพูดว่า "สุวิรัตน์ สมร สุเมธ เวลานี้เวลาเรียนนะคะ" สุวิรัตน์ สมร หุคคุษ สุเมธยังคงนอนต่อไป เมื่อครูเริ่มร้องเพลงทีละวรรคและมีท่าทางประกอบ เช่น มามาพวกเรา มาว่ายน้าเร็วไว ครูท่าแขนเหวี่ยงไปมาเหมือนว่ายน้า สุวิรัตน์ สมร พยายามร้องและท่าท่าทางตามครู

นอกจากนี้นักเรียนหลายคนจะพูดภาษาไทยตามเพื่อนเมื่อเพื่อนพูดภาษาไทยตามครู การแก้ปัญหาวิธีนี้มักเกิดในกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ๆ ซึ่งเด็กพูดหรือร้องเพลงตามครูเช่นเดียวกัน

ตัวอย่างเช่น ครูวิชาให้นักเรียนทำเสียงสมมุติเป็นเสียงของต่าง ๆ ครูพูดว่า "รถไฟกำลังแล่นส่งเสียงดัง ฉิก ฉิก ฉิก ฉิก ปู๊น ปู๊น" ค.ช.พจน์ ค.ช.เอก ค.ช.ธนา และนักเรียนอีกหลายคนทำเสียง ฉิก ฉิก ฉิก ปู๊น ปู๊น ตามครู นักเรียนหญิงส่วนใหญ่ เช่น ค.ญ.สมร ค.ญ.สราญ ค.ญ.จันทร์เพ็ญ นิ่งนั่งเงยบในช่วแรก แต่เมื่อได้ยินเพื่อนที่หนึ่งใกล้ ๆ ส่งเสียง ฉิก ฉิก ฉิก ฉิก ปู๊น ปู๊น ค.ญ.สมร ค.ญ.สราญ ค.ญ.จันทร์เพ็ญ ก็ส่งเสียง ฉิก ฉิก ฉิก ฉิก ปู๊น ปู๊น ตามเพื่อนด้วย

อีกวิธีหนึ่งคือ นักเรียนให้เพื่อนที่พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยงเป็นล่ามให้ วิธีนี้มักใช้เมื่อเด็กไม่เข้าใจคำสั่งของครู แต่มีความสนใจอยากร่วมกิจกรรม จึงพยายามหาทางที่จะทราบว่า ครูสั่งว่าอย่างไร

ตัวอย่างเช่น ในขณะที่ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนเมเข้ากำลังอธิบายวิธีเล่นเกมโชนห่วงลงเสาหลัก ค.ญ.ชาดา (พูดภาษาไทยไม่ได้) สะกิด ค.ญ.สุชาดา (พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยง) โดยถามเป็นภาษากะเหรี่ยง สุชาดา คอบ ชาดาเป็นภาษากะเหรี่ยง โดยแปลภาษาไทยของครูเป็นภาษากะเหรี่ยง เมื่อครูเรียก "ชาดาออกมาเล่นซิคะ" ชาดานิ่งเฉย สุชาดาพูดภาษากะเหรี่ยงกับชาดา ชาดาจึงลุกขึ้นออกมาหยิบห่วงโชนลงเสา

ส่วนวิธี นักเรียนเล่นกับเพื่อนหรือร่วมกิจกรรมโดยใช้ภาษากะเหรี่ยงนี้มักพบขณะ
เด็กเล่นอิสระหรือทำกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อยที่ครูไม่ได้เป็นศูนย์กลาง

ตัวอย่างเช่น ครูอรจัดของเล่นเป็น 3 กอง ได้แก่ ดินน้ำมัน เชือกร้อยหลอด
กาแฟ และตุ๊กตา บนพื้นห้อง จากนั้นครูพูดว่า "นักเรียนไปเล่นของเล่นได้แล้วค่ะ" นักเรียนหลาย
คน เช่น ค.ช.เอก ค.ช.พจน์ ค.ช.ชนิต เข้าไปเล่นในกลุ่มดินน้ำมัน ค.ญ.สุชาดา ค.ญ.ชาดา
และเด็กผู้หญิงอีกหลายคนเข้าไปเล่นในกลุ่มตุ๊กตา ค.ช.ทง ค.ช.ศักดิ์ดา ค.ช.ชนา ค.ช.สุเมธ
และเด็กผู้ชายอีกหลายคนเข้าไปเล่นในกลุ่มร้อยหลอดกาแฟ ค.ช.สนอง (เพิ่งมาได้ 2 - 3 วัน)
นอนบนพื้นซึ่งในขณะที่เล่นของเล่นนั้น ค.ญ.ชาดา พูดภาษากะเหรี่ยงตลอดเวลา ค.ญ.สุชาดา
(พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยง) พูดภาษากะเหรี่ยงกับชาดาและพูดภาษาไทยกับ
ค.ญ.กาญจนา (พูดได้แต่ภาษาไทย) ในขณะที่ ค.ญ.สาธิตนั่งเล่นอย่างเงียบ ๆ ไม่พูดใด ๆ
ทั้งสิ้น ส่วนครูอรนั่งเขียนงานบนโต๊ะครู

วิธีหนึ่งที่พบน้อยแต่น่าสนใจมากคือ เพื่อนที่พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยง
ให้พูดตาม เด็กที่ใช้วิธีนี้จะมีความสัมพันธ์ ส่วนบุคคลอย่างใกล้ชิดอยู่ก่อน ส่วนอีกอื่น ๆ ที่เข้าไป
ไม่พบการแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้

ตัวอย่างเช่น ในช่วงกิจกรรมเสรี ครูอรปล่อยให้ให้นักเรียนเล่นของเล่นภายใน
ห้อง เช่น ปืนพลาสติก ตัวต่อพลาสติก ตุ๊กตา ฯลฯ หรือเป็นของเล่นที่นักเรียนนำมาจากบ้าน เช่น
ลูกแก้ว ฮางวง ส่วนครูอรนั่งเขียนงานบนโต๊ะครู ในขณะนั้นเอง ค.ญ.ฉาย (พูดได้ทั้งภาษาไทย
และภาษากะเหรี่ยง) จูงมือ ค.ญ.วดี (พูดได้แต่ภาษากะเหรี่ยง) เดินไปที่กระดานชาหยิ่งที่มี
ตัวอักษร ตัวเลข รูปภาพติดอยู่ ค.ญ.ฉาย ที่รู้สับสนแล้ว พูดว่า "สี่แปด 2 ลูก" จากนั้น
พูดภาษากะเหรี่ยงกับ ค.ญ. วดี จากนั้นวดีจึงพูดว่า "สี่แปด 2 ลูก" ตาม ค.ญ. ฉาย
ค.ญ.ฉาย ที่รู้สับสนแล้วพูดต่อไปว่า "สี่ 5 ลูก" วดีก็พูดตามว่า "สี่ 5 ลูก" เพื่อนสอนเพื่อนให้
พูดตามเป็นไปอยู่เช่นนี้ จนกระทั่งครูบอกให้นักเรียนทุกคนเตรียมตัวไปกินข้าว เด็กทั้งสองคนจึง
มานั่งเตรียมตัวไปกินข้าว

วิธีที่นักเรียนใช้ภาษาจะแท้จริงประกอบท่าทางกับครู พบน้อยมาก เฉพาะเมื่อเด็กมีแรงจูงใจสูงจริง ๆ เท่านั้น เช่น เมื่อโกรธเพื่อนและต้องการฟ้องครูเกี่ยวกับเพื่อนและพบในกรณีครูที่ไม่เข้มงวดเกี่ยวกับการเลือกพูดภาษาไทยหรือจะแท้จริงในห้องของเด็กเด็กจึงจะกล้าพูดภาษาของตน ตัวอย่าง เช่น ค.ญ.ชิตาเดินมาหาครูบุญมี พร้อมกับชี้มือไปที่ ค.ญ.เดือนใจแล้วพูดภาษาจะแท้จริงกับครูด้วยท่าทางโมโหหน้าบึ้ง แล้วชี้ที่แขนตัวเองให้ครูดู

นักเรียนจึงครูแล้วปฏิบัติตามโดยไม่พูดใด ๆ พบมากในกิจกรรมที่ครูแสดงท่าทางประกอบ คือ กิจกรรมการเคลื่อนไหว

ตัวอย่างเช่น ครูร่ำทำท่ากระด่าโดยชูนิ้วเหนือศีรษะทำท่ากระด่าเหมือนกระด่าแล้วพูดว่า "เรามาเป็นกระด่ากระโดดไปรอบ ๆ ห้องกัน " ค.ญ.ชิตา ค.ญ.สุดา เห็นครูชูนิ้วทำท่ากระด่าและกระโดด เด็กทั้งสองคนจึงกระโดดตามครู จากนั้นบอกว่า "ทำท่าเปิดเดินกัน" ครูเดินเลียนแบบท่าทางเปิดและส่งเสียงร้อง "ก๊ากก๊าก" เด็กทั้งสองคนก็ทำท่าทางตามโดยไม่ได้พูดใด ๆ ทั้งสิ้น

แสดงให้เห็นว่า ค.ญ.ชิตา ค.ญ.สุดา เป็นเด็กที่มีแรงจูงใจพยายามเรียนรู้โดยการเลียนแบบท่าทางของครูเป็นหลัก

วิธีสุดท้าย คือ นักเรียนพยายามพูดตามพื้ชั้นประถมศึกษา พบมากในโรงเรียนสะมีฮอ เนื่องจากห้องเรียนชั้นเด็กเล็กอยู่ติดกับห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตัวอย่างเช่น ครูบุญมีปล่อยให้เด็กนักเรียนเล่นของเล่นอยู่ในห้องส่วนตัวครูต้องไปพิมพ์งานส่งอำเภอ ขณะที่นักเรียนเด็กเล็กเล่นกันอยู่ในห้องเด็กเล็กนั้น ได้ยินครูชั้น ป.1 บอกให้พื้ชั้น ป.1 อ่านหนังสือภาษาไทยให้ครูฟัง ค.ญ.สุวีรัตน์ ค.ญ.อารธา ได้ยินเสียงพื้ชั้น ป.1 อ่านภาษาไทยก็พูดภาษาไทยตามพื้ เช่น พื้ ป.1อ่านว่า "คาต้องกลับไปหาฮาฮา" ค.ญ.สุวีรัตน์ ค.ญ.อารธา พูดว่า "คาตออะปะหาฮา"

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ค.ญ.สุวีรัตน์ และ ค.ญ.อารธา ได้เรียนรู้ภาษาไทยตามพื้ชั้น ป.1 โดยไม่รู้ตัว ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการเรียนรู้วิถีหนึ่ง

ส่วนวิธีแก้ปัญหาในทางลบ คือ แทนที่นักเรียนจะพยายามทำความเข้าใจการสื่อความหมายของครู/หรือ สื่อความหมายของคนให้ครูเข้าใจ นักเรียนได้หันไปมีพฤติกรรมต่าง ๆ

ดังนี้

นักเรียนบางคนนั่งนิ่งเงียบไม่แสดงกิริยาอาการรับรู้ วิธีนี้พบมากในเด็กผู้หญิง และแม้จะเข้ามาเรียนนานแล้วก็ตาม ตัวอย่างเช่น ครูอรุณ ค.ญ.ธิดา (เด็กกะเหรี่ยง) ว่า "เมื่อวานนี้ทำไมไม่มาเรียน หนูไม่สบายหรือเปล่าคะ ฯลฯ ปรากฏว่านักเรียนนั่งนิ่งเงียบไม่ตอบ ครูไม่แสดงกิริยาท่าทางใด ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าพยายามตอบครูเลย

นักเรียนคุยกับเพื่อนโดยใช้ภาษากะเหรี่ยง เป็นวิธีที่เด็กมักใช้ขณะอยู่ในกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ที่เด็กไม่สนใจ หรือหมดความสนใจ

ตัวอย่าง เช่น ครูวิภาเดินเข้ามาห้องเด็กเล็กพร้อมกับถามนักเรียนว่า "ที่ครูถือคืออะไร" นักเรียนชายหลายคนพูดภาษาไทยได้คล่องช่วยกันตอบ ได้แก่ ค.ช.สุพจน์ ค.ช.เอก ในขณะที่ ค.ญ.สมร ค.ญ.สุนันท์ ค.ญ.นิดา และ ค.ญ.สุชาดา นั่งคุยกันเป็นภาษากะเหรี่ยง ไม่สนใจฟังครู ครูจึงเรียกชื่อนักเรียนแต่ละคนที่คุยกันและพูดด้วยเสียงว่า "ฟังครูพูดก่อนอย่าคุยกัน" นักเรียนที่คุยกันจึงหยุดคุยและมองหน้าครู

นักเรียนแยกตัวอยู่ตามลำพัง เป็นวิธีที่เด็กที่เพิ่งเข้าโรงเรียนใหม่ ๆ ใช้แก้ปัญหาแต่ไม่พบในเด็กเก่าที่อยู่มาแล้ว

ตัวอย่างเช่น ครูอรุณเดินเข้าห้องเด็กเล็กพร้อมกับพูดว่า "ใครร้องเพลง กำมือเป็น "ค.ช.นพ ค.ช.ชาดา และเด็กผู้ชายหลายคน ตอบว่า "เป็น" จากนั้นก็ร้องเพลง กำมือพร้อม ๆ กับครู กลุ่มนักเรียนหญิงทำปากขมุขมิบตามกันหลายคนเช่น ค.ญ.ศุภิกา ค.ญ.สาธิตา ในขณะที่ ค.ช.ชนะศักดิ์มาโรงเรียนได้ 2-3 วันและพูดภาษาไทยไม่ได้ ขยับตัวออกจากกลุ่มไปนั่งอยู่ตามลำพัง และคุดนิ้วสาธิตาเหม่อมองออกไปนอกห้องคร่อมองชนาศักดิ์ชั่วครู่หนึ่ง จากนั้นก็หันไปสอนนักเรียนกลุ่มใหญ่ที่พูดได้ตอบครู

นักเรียนบางคนนอนลงและไม่สนใจกิจกรรมที่ดำเนินอยู่มักพบในเด็กที่เข้าใหม่ยังมีประสบการณ์ในโรงเรียนน้อยมาก

ตัวอย่าง เช่น ในขณะที่ครูวิภาร้องเพลง "ใครคู่ทำถูก ใครไม่คู่ก็ทำไม่ถูก" พร้อมกับทำท่าทางต่าง ๆ เช่น แตะไหล่ สะบัดมือ ผงกศีรษะ ฯลฯ ค.ช.เอก ค.ช.พจน์และนักเรียนคนอื่นทำท่าทางตามครู ค.ช.สุเมธ (เด็กกะเหรี่ยงมาใหม่) นอนลงบนพื้นห้องสาธิตาเหม่อมองออกไปนอกห้อง ครูวิภาเดินเข้าไปจับตัวสุเมธให้ลุกขึ้นและจับมือให้ทำท่าทางสุเมธก็ทำตามแต่เมื่อครูวิภาเดินจากไป สุเมธก็หยุดทำและนอนลงเหมือนเดิม

นักเรียนบางคนเดินออกนอกห้อง มักเป็นเด็กเข้าใหม่เช่นเดียวกับวีธีแรก
ตัวอย่างเช่น ครูบุญกล่าวคำว่า "สวัสดี" ทักทายนักเรียน นักเรียนหลายคน
มองหน้าครู ค.ญ.จิราวัฒน์ พูดว่า "สวัสดีค่ะ" ค.ญ.สมรธัมให้ครู ค.ช.สาธิตยื่นมองครู ค.ญ.
ชาดา ลอดใต้กระดานกั้นห้องไปเข้าห้อง ป.1 ค.ช.อาทร (เล็กพม่า) เดินออกนอกห้อง ครู
เดินไปจับตัวนักเรียนให้มานั่งในห้อง ค.ญ.ชาดา ค.ช.อาทรที่นั่ง สักครูหนึ่งก็ลุกออกไปอีก ครูจึง
ปล่อยเด็กไป แล้วหันมาแจกของเล่นให้นักเรียนที่อยู่ในห้อง

5. ภาพรวมของปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา สภาพปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาโดยครู
และนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

จากผลการวิเคราะห์ปัญหาของครูและนักเรียนแต่ละประเด็น ผู้วิจัยได้นำมา
สังเคราะห์เป็นภาพรวม ดังนี้

1. ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา

1.1 ภาระงานมาก โรงเรียนประถมศึกษาทุกแห่งจะต้องทำโครงการ
ต่าง ๆ ของโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กจึงต้องรับภาระหนัก เพราะนอกจากต้องสอน
ประจำชั้นแล้วยังต้องรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วย เช่น ครูผู้สอนประจำชั้นเด็ก
เล็กในโรงเรียนเมเข้าต้องรับผิดชอบทำโครงการอาหารกลางวันควบคู่ไปกับการสอนชั้นเด็กเล็ก
เป็นต้น

1.2 ความรู้และประสบการณ์การสอนของครู ครูไม่มีความรู้และ
ประสบการณ์การสอนนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่มีนักเรียนส่วนหนึ่งเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงมาก่อน
ทำให้ครูมีความยากลำบากในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ และเกิดทัศนคติที่ไม่ดี
ที่ไม่ดีต่อการเป็นครูผู้สอนนักเรียนกลุ่มดังกล่าวนี้

1.3 สภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป ครูเป็นคนในเมืองมาจากชุมชนที่มี
ความเจริญทางเทคโนโลยี มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย มีสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น
ไฟฟ้า น้ำประปา สามารถหาซื้อเครื่องอุปโภค บริโภคต่าง ๆ ได้ง่ายมีสถานบันเทิงและ
นันทนาการมากมาย แต่เมื่อมาอยู่ในชุมชนที่มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ เป็นชนบท
ห่างไกลที่ขาดแคลนเทคโนโลยี ความเป็นอยู่ยากลำบาก และมีวิถีชีวิตแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง
ทำให้เกิดความคับข้องใจในการดำรงชีวิต ประกอบกับ เจตคติของครู จากเจตคติของครูที่ว่า

ต้องการให้สิ่งที่สำคัญที่สุดแก่นักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง นั่นก็คือ การได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมไทยและภาษาไทยเป็นหลัก แสดงให้เห็นว่าครูเชื่อว่าวัฒนธรรมไทยภาษาไทยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในขณะที่วัฒนธรรมหรือภาษากะเหรี่ยงมีความสำคัญและมีคุณค่าด้วยกว่า และเนื่องจากเชื่อว่านักเรียนจะเรียนรู้ภาษาไทยได้ดี หากได้เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้แต่ภาษาไทยทั้งในและนอกห้องเรียน โดยปฏิเสธภาษาและวัฒนธรรมกะเหรี่ยงเมื่อนักเรียนอยู่ในโรงเรียน

1.4 ครูไม่ได้รับการสนับสนุนทำให้ขาดขวัญและกำลังใจเนื่องจากเงินทุนสนับสนุนมีจำกัด งบประมาณสำหรับการใช้จ่ายในการเดินทางของศึกษานิเทศก์ เพื่อนิเทศงานการสอนมีน้อย ประกอบกับการเดินทางเป็นไปด้วยความยากลำบาก ระยะทางไกลกันดาร ทำให้ใช้เวลานานในการเดินทาง ดังนั้นศึกษานิเทศก์จึงไม่ค่อยได้มีโอกาสนิเทศงานการสอนของครูในโรงเรียนต่าง ๆ

1.5 หลักสูตร เน้นแต่ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย เนื้อหาการจัดกิจกรรมและสื่อที่ใช้จึงไม่สัมพันธ์กับชีวิตของเด็กเป็นผลให้... น่าสนใจและยากเกินไปสำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง เช่น เรื่องโรงเรียนของเรา ครูให้เด็กท่องชื่อโรงเรียน ชื่อครูใหญ่ ชื่อครูประจำชั้น

2. สภาพที่เกิดจากปัจจัย

2.1 สภาพครู เนื่องจากครูเป็นคนต่างถิ่นต้องจากครอบครัวทำให้ครูรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนที่ครูสอน ครูไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการสอนชั้นเด็กเล็กมาก่อน ทำให้ครูทำงานด้วยความยากลำบาก และภาระหน้าที่ของครูมากจนไม่มีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วน อีกทั้งขาดการสนับสนุนจากต้นสังกัดทำให้ครูรู้สึกท้อถอย

2.2 สภาพนักเรียน เนื่องจากวิถีชีวิตที่บ้านขัดแย้งกับชีวิตในโรงเรียน ทำให้นักเรียนปรับตัวได้ยากและใช้เวลานานในการปรับตัว เช่น การดำเนินชีวิตที่บ้าน เด็กมีอิสระจะไปเล่นที่ไหน เมื่อไร นานเท่าไรก็ได้ เมื่อเด็กรู้สึกหิวก็กลับมากินข้างที่บ้าน จากนั้นก็ไปเล่นต่อ แต่เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนเด็กต้องอยู่ในระเบียบของโรงเรียน อาทิเช่น เข้าแถวเคารพธงชาติ เรียนหนังสือ กินอาหารและนมได้เฉพาะตอนเช้าก่อนเข้าโรงเรียนและตอนกลางวันเท่านั้น ฯลฯ นอกจากนี้ยังพบว่าภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นภาษาเฉพาะถิ่น ซึ่งไม่สามารถสื่อสารกับคนภายนอกได้ ทำให้นักเกิดความอึดอัดและคับข้องใจ

สภาพนักเรียนและสภาพครูดังกล่าวข้างต้น เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงอีกทอดหนึ่งด้วย

3. ปัญหาการเรียนการสอนครูผู้สอนและนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

3.1 ปัญหาของครู มีดังนี้ คือ ครูไม่ได้เตรียมการสอนหรือเตรียมการสอนรวม ไม่แยกเตรียมเฉพาะกลุ่ม ครูขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ครูไม่สามารถบริหารชั้นเรียนให้เกิดบรรยากาศการเรียนรูที่ดี ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้หรือพัฒนาตามที่ต้องการไม่ได้

3.2 ปัญหาของนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีดังนี้ คือ ไม่รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน ทำให้นักเรียนไม่ได้ความรู้ ไม่ได้พัฒนาความสามารถ ปรับตัวไม่ได้ ไม่สามารถสื่อความรู้สึกนึกคิดความต้องการให้คนอื่นเข้าใจได้ไม่สามารถขอและรับความช่วยเหลือจากครูได้

4. วิธีแก้ปัญหาของครูผู้สอนและนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

4.1 ครูผู้สอน จากการศึกษาที่ครูผู้สอนพูดและเข้าใจภาษาไทยได้ดีแต่ไม่เข้าใจภาษากะเหรี่ยงและพูดภาษากะเหรี่ยงของนักเรียนไม่ได้ ทำให้ครูผู้สอนประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนพอสมควร อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนก็มีวิธีแก้ปัญหา ดังนี้ คือ

ครูเตรียมการสอนรวมและไม่แยกเตรียมการสอนสำหรับเด็กกะเหรี่ยง ครูพูดภาษาไทยประกอบท่าทาง ครูให้นักเรียนที่พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยงเป็นล่ามให้ ครูเปลี่ยนกิจกรรม ครูใช้สื่อช่วยในการสื่อสารและเลือกสนใจเฉพาะนักเรียนที่ให้ความร่วมมือและพยายามชมและพูดกระตุ้นเด็กให้ร่วมกิจกรรม ครูจับมือเด็กให้ทำตามที่ครูต้องการหรือปล่อยให้เด็กค่อย ๆ ปรับตัวไปตามธรรมชาติ ครูส่งเสริมและดีใจเด็ก

4.2 นักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง จากการศึกษาที่ครูใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการเรียนการสอน ส่วนนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงไม่เข้าใจภาษาไทยและพูดภาษาไทยไม่ได้จึงทำให้มีปัญหาในการเรียน อย่างไรก็ตามนักเรียนมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้ คือ

4.2.1 วิธีแก้ปัญหาในทางบวก ได้แก่ การที่นักเรียนพยายามพูดภาษาไทยตามครู นักเรียนพูดภาษาไทยตามเพื่อนเมื่อเพื่อนพูดภาษาไทยตามครู นักเรียนให้เพื่อนที่พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยงเป็นล่ามให้ นักเรียนเล่นกับเพื่อนหรือร่วมกิจกรรมโดยใช้ภาษากะเหรี่ยง เพื่อนที่พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยงสอนให้พูดตาม นักเรียนใช้ภาษา

กะเหรี่ยงประกอบท่าทางกับครู นักเรียนนั่งจ้องมองครูแล้วปฏิบัติตามโดยไม่พูดใด ๆ นักเรียนพยายามพูดตามเพื่อนประถมนศึกษา

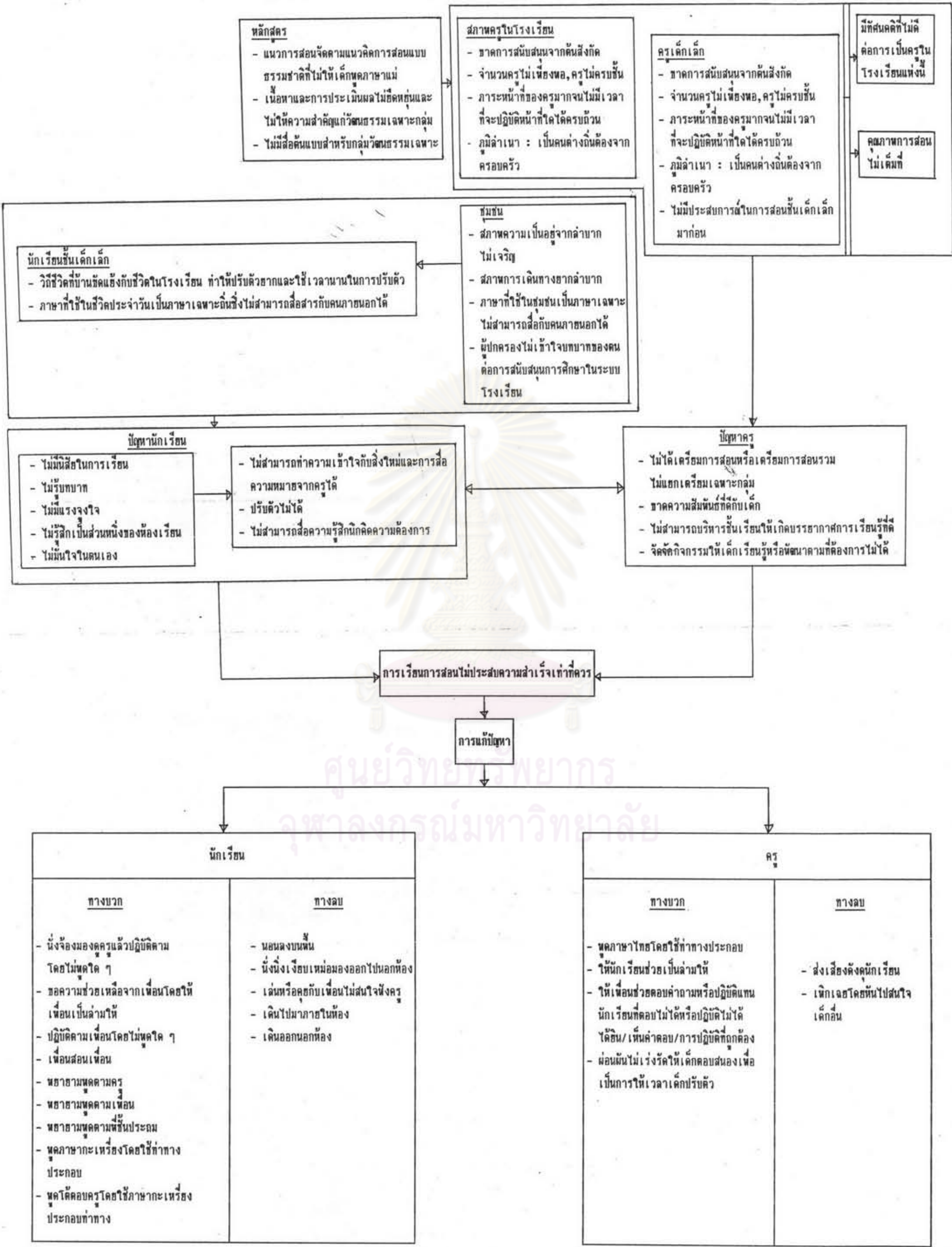
4.2.2 วิธีแก้ปัญหาในทางลบ ได้แก่ นักเรียนนั่งนิ่งเงียบนักเรียนคุยกับเพื่อนโดยใช้ภาษากะเหรี่ยง นักเรียนแยกตัวอยู่ตามลำพัง นักเรียนนอนลงและไม่สนใจกิจกรรมที่ดำเนินอยู่

จากภาพรวมของปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา สภาพปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาโดยครูและนักเรียนชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง พอสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้ คือ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิสรุปปัญหาและการแก้ปัญหาการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงชั้นเด็กเล็ก

หลักสัตร

- แนวการสอนจัดตามแนวคิดการสอนแบบธรรมชาติที่ไม่ให้เด็กพูดภาษาแม่
- เนื้อหาและการประเมินผลไม่ยึดหยุ่นและไม่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม
- ไม่มีสื่อต้นแบบสำหรับกลุ่มวัฒนธรรมเฉพาะ

สถานการณ์โรงเรียน

- ขาดการสนับสนุนจากต้นสังกัด
- จำนวนครูไม่เพียงพอ, ครูไม่ครบชั้น
- ภาระหน้าที่ของครูมากจนไม่มีเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วน
- ภูมิลาเนา : เป็นคนต่างถิ่นต้องจากครอบครัว

ครูเด็กเล็ก

- ขาดการสนับสนุนจากต้นสังกัด
- จำนวนครูไม่เพียงพอ, ครูไม่ครบชั้น
- ภาระหน้าที่ของครูมากจนไม่มีเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วน
- ภูมิลาเนา : เป็นคนต่างถิ่นต้องจากครอบครัว
- ไม่มีประสบการณ์ในการสอนชั้นเด็กเล็กมาก่อน

มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเป็นครูในโรงเรียนแห่งนี้

คุณภาพการสอนไม่เต็มที่

นักเรียนชั้นเด็กเล็ก

- วิถีชีวิตที่บ้านขัดแย้งกับวิถีชีวิตในโรงเรียน ทำให้ปรับตัวยากและใช้เวลานานในการปรับตัว
- ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นภาษาเฉพาะถิ่นซึ่งไม่สามารถสื่อสารกับคนภายนอกได้

ชุมชน

- สภาพความเป็นอยู่จากลำบากไม่เจริญ
- สภาพการเดินทางจากลำบาก
- ภาษาที่ใช้ในชุมชนเป็นภาษาเฉพาะไม่สามารถสื่อสารกับคนภายนอกได้
- ผู้ปกครองไม่เข้าใจบทบาทของครูต่อการสนับสนุนการศึกษาในระบบโรงเรียน

ปัญหานักเรียน

- ไม่มีนิสัยในการเรียน
- ไม่ร่าเริง
- ไม่มีแรงจูงใจ
- ไม่รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน
- ไม่มีมั่นใจในตนเอง

- ไม่สามารถทำความเข้าใจกับสิ่งใหม่และการสื่อความหมายจากครูได้
- ปรับตัวไม่ได้
- ไม่สามารถสื่อความรู้สึกนึกคิดความต้องการ

ปัญหาครู

- ไม่ได้เตรียมการสอนหรือเตรียมการสอนรวม ไม่แยกเตรียมเฉพาะกลุ่ม
- ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก
- ไม่สามารถบริหารชั้นเรียนให้เกิดบรรยากาศการเรียนรูที่ดี
- จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้หรือพัฒนาตามที่ต้องการไม่ได้

การเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

การแก้ปัญหา

นักเรียน	
ทางบวก	ทางลบ
<ul style="list-style-type: none"> - นั่งจ้องมองครูแล้วปฏิบัติตามโดยไม่ทันคิด ๆ - ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนโดยให้เพื่อนเป็นล่ามให้ - ปฏิบัติตามเพื่อนโดยไม่ทันคิด ๆ - เพื่อนสอนเพื่อน - พยายามพูดตามครู - พยายามพูดตามเพื่อน - พยายามพูดตามเพื่อนประหลาด - พูดภาษากะเหรี่ยงโดยใช้ท่าทางประกอบ - พูดโต้ตอบครูโดยใช้ภาษากะเหรี่ยงประกอบท่าทาง 	<ul style="list-style-type: none"> - นอนลงบนพื้น - นั่งนิ่งเงยหน้ามองออกไปนอกห้อง - เล่นหรือคุยกับเพื่อนไม่สนใจครู - เดินไปมาภายในห้อง - เดินออกนอกห้อง

ครู	
ทางบวก	ทางลบ
<ul style="list-style-type: none"> - พูดภาษาไทยโดยใช้ท่าทางประกอบ - ให้เด็กช่วยเป็นล่ามให้ - ให้เพื่อนช่วยตอบคำถามหรือปฏิบัติแทนนักเรียนที่ตอบไม่ได้หรือปฏิบัติไม่ได้ - ได้ยิน/เห็นคำตอบ/การปฏิบัติที่ถูกต้อง - ผ่อนผันไม่เร่งรัดให้เด็กตอบสนองเพื่อเป็นการให้เวลาเด็กปรับตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสียงดังตักนักเรียน - เพิกเฉยโดยหันไปสนใจเด็กอื่น